

/Dušan Bobara

PREDUZETNIŠTVO

**VISOKA POSLOVNO TEHNIČKA ŠKOLA
DOBOJ**

VISOKA POSLOVNO TEHNIČKA ŠKOLA
DOBOJ

Dušan Bobara

PREDUZETNIŠTVO

Doboj, 2012.

Predgovor

Mnoštvo asocijacija, indukovanih, pored ostalog, ličnim sklonostima i preferencijama, može da generiše pomisao na preduzetnički poduhvat, preduzetnika i preduzetništvo.

Fotografija korišćena na koricama govori mnogo više o osnovnoj ideji knjige nego što se na prvi pogled verovatno čini.

Položaj i okolnosti koje bi prosečan pojedinac doživeo kao opasnost i nepotrebno izlaganje riziku, kod lica koje poseduje avanturistički duh, nemir, sklonost za kretanje po, do tada, nepoznatim putevima, samopouzdanje, želju za postignućem i samodokazivanjem, hrabrost, snagu, istrajnost, specifično znanje, tehnike, veštine, sposobnost vizionarskog sagledavanja budućnosti i sl. generiše želju za pokretanjem jedinstvenog, distinktivnog, poduhvata.

Rizik od neuspeha je velik, ali je očekivano zadovoljstvo od potencijalnog ostvarenja još veće i, saglasno tome, predstavlja veliki izazov.

Položaj u kojem se naš, Šumpeterovim rečima opisan, heroj nalazi, karakteriše visok intenzitet potencijalne energije i širok dijapazon faktora čije potencijalno dejstvo možemo klasifikovati kao šanse i opasnosti. Ovakva pozicija istovremeno omogućuje pogled u daljinu i širinu, te shodno tome i identifikaciju poželjnog, vizijski usmerenog i realno ostvarivog cilja kojem se teži. Za takvo postignuće naš heroj mora posedovati, i adekvatno ih koristiti, znanje, veštine i tehnike koje su neophodne za izbegavanje i amortizaciju opasnosti koje mu okruženje nameće. Shodno tome njegova pažnja mora biti fokusirana na bavljenje pravim stvarima na dobar način, čime će udovoljiti zahtevima za postizanje efektivnosti i efikasnosti. Svojim, urođenim i naučenim, sposobnostima on će na tom putu morati maksimalno eksploatisati šanse koje mu okruženje kreira. Ove će akcije i reakcije za posledicu imati njegovo krivudavo kretanje koje će, međutim, tokom celog puta, kontinuirano biti usmereno u pravcu prvobitno definisane misije i vizije. Drugim rečima, njegov pogled stalno mora biti usmeren na vrhove njegovih skija i neposredne pretnje koje se pred njima nalaze. *Conditio sine* qua non njegove sigurne i dugoročno održive vožnje manifestuje se u sposobnosti da ni jednog trenutka iz vizure ne ispušta krajnji cilj kojem teži.

U čvrstom ubedenju da se preduzetništvo može i mora učiti tekst koji sledi prepuštamo studentima.

SADRŽAJ

I Priroda, karakteristike i ponašanje preduzetnika	13
1.1. Zadaci preduzetnika	24
1.2. Karakteristike preduzetnika	27
1.3. Preduzetništvo kao stil menadžmenta	28
II Priroda i ZNAČAJ PREDUZETNIŠTVA	31
2.1. Aspekti preduzetništva kao akademske discipline	33
2.2. Polje preduzetništva	37
2.3. Proces preduzetništva	43
III OBLICI I TIPOVI PREDUZETNIŠTVA I PREDUZETNIKA	47
3.1. Klasifikacija preduzetnika i preduzetničkih poduhvata	49
3.2. Serijsko i portfolio preduzetništvo	55
3.3. Distinkcija između preduzetništva i upravljanja malim poslovnim poduhvatima	58
3.3.1. Inovacije	59
3.3.2. Potencijal za rast	62
3.3.3. Strategija i strategijski ciljevi	62
IV EVOLUCIJA TEORIJA O PREDUZETNIŠTVU	67
4.1. Pretpostavke preduzetništva	71
4.2. Mitovi o preduzetništvu	73
4.3. Teorijski pristupi preduzetništvu	76
V PREDUZETNIČKE STRATEGIJE	81
5.1. Generisanje novih poduhvata	84
5.2. Ocenjivanje efektivnosti novog poslovnog poduhvata	89
5.3. Odlučivanje o preduzimanju ili nepreduzimanju novog poduhvata	91
5.4. Ulazna strategija za eksploataciju novih poslovnih poduhvata	92
5.4.1. Nestabilnost okruženja kao prednost/nedostatak prvog ulaska	95
5.4.2. Neizvesnost tražnje kao prednost/nedostatak prvog ulaska	98
5.4.3. Vreme uvođenja kao prednost/nedostatak prvog ulaska	100
5.5. Strategije redukcije rizika za eksploataciju novih poduhvata	102
5.5.1. Strategija izbora tržišta	102
5.5.2. Strategije imitiranja	105
5.6. Upravljanje novim organizacijama	106
5.6.1. Liderstvo u funkciji upravljanja	109
5.6.2. Usklađivanje liderstva sa karakterom promena - transformaciono liderstvo	112

VI INOVACIJE I PREDUZETNIŠTVO	115
6.1. Trajektorij nastanka inovacija i njihova klasifikacija	118
6.2. Implementacija i profitabilna eksploatacija uspešne inovacije	130
6.3. Kreiranje ambijenta i uslova za efektivnu inovaciju	142
6.4. Povezivanje kreativnosti, preduzetništva i inovacija	144
VII KREIRANJE NOVIH POSLOVNIH PODUHATA	151
7.1. Alternativne pravne forme poslovnih poduhvata	155
7.2. Pokretanje potpuno novog poslovnog poduhvata	161
7.2.1. Prednosti i nedostaci pokretanja novog poslovnog poduhvata	163
7.3. Franšiza kao oblika ulaska na tržište	164
7.3.1. Proizvodni i trgovački sporazumi	165
7.3.2. Franšiza poslovnog formata	166
7.3.3. Ostali oblici franšize	168
7.4. Projekat pokretanja franšiznog poduhvata	170
7.4.1. Prednosti i nedostaci pokretanja franšiznog poduhvata	174
VIII BIZNIS PLAN	179
8.1. Informaciona osnova za biznis plan	188
8.2. Izrada biznis plana	193
8.3. Korišćenje i implementacija biznis plana	205
IX STRATEGIJSKI MENADŽMENT U FUNKCIJI RASTA I RAZVOJA PREDUZETNIŠTVA	209
9.1. Strategijski nivoi	212
9.2. Značaj strategijskog menadžmenta	214
9.3. Analiza opasnosti i šansi u okruženju	217
9.4. Analiza jakih i slabih internih snaga i sposobnosti	220
9.5. Definisavanje misije i ciljeva organizacije	220
9.6. Formulisanje korporativne strategije	221
9.6.1. Strategije rasta	224
9.6.2. Stablnost	225
9.6.3. Strategije restrikcije	225
9.6.4. Izbor strategije	226
9.6.5. Strategije za nivo poslovnih jedinica	226
9.7. Implementacija strategije	228
9.7.1. Uloga liderstva	228
9.7.2. Organizaciona kultura	229
9.7.3. Organizaciona komunikacija	230
9.8. Kontrola realizacije strategije	233

X RAZVIJANJE PREDUZETNIŠTVA U VELIKIM PREDUZEĆIMA	235
10.1. Priroda i definisanje korporativnog preduzetništva	238
10.2. Potreba za korporativnim preduzetništvom	240
10.3. Prepreke korporativnom preduzetništvu	241
10.4. Reinženjering korporativnog mišljenja	242
10.5. Benčmarking u funkciji generisanja korporativnog preduzetništva	243
10.5.1. Nivoi benčmarkinga	245
10.5.2. Realizacija projekta benčmarkinga	249
10.6. Konceptualizacija strategije korporativnog preduzetništva	255
Literatura	264

CIP - Каталогизacija y publikaciji
Narodna i univerzitetska biblioteka
Republike Srpske, Baња Лука

005.5(075.8)

БОБАРА, Душан

Preduzetništvo / Dušan Bobara. - Doboj :
Visoka poslovno-tehnička škola, 2012 (Doboj :
Grafičar). - 272 str. : graf. prikazi ; 24 cm

Tiraž 300. - Bibliografija: str. 264-270.

ISBN 978-99955-712-2-1

COBISS.BH-ID 2643224